

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I. ÚVOD DO SOCIOLOGIE JAKO VĚDY                                                            | 1  |
| I. 1. CO TO ZNAMENÁ, KDYŽ SE ŘEKNE SOCIOLOGIE?                                             | 1  |
| I. 1. 1. Rozdíl mezi laickou a odbornou sociologií                                         | 2  |
| I. 1. 2. Charakter sociálních jevů                                                         | 3  |
| I. 2. VZNIK A VÝVOJ SOCIOLOGIE                                                             | 4  |
| I. 2. 1. Nástin vývoje sociologie                                                          | 5  |
| I. 3. SPOLEČNOST, VE KTERÉ SOCIOLOGIE VZNIKLA A VYVÍJÍ SE                                  | 6  |
| I. 3. 1. Charakter myšlení moderní společnosti a její omezení                              | 7  |
| I. 3. 2. Reakce sociologie na vývoj myšlení moderní společnosti (změna jejich funkcí)      | 8  |
| I. 4. SOCIOLOGIE JAKO SYSTEMATICKÁ VĚDNÍ DISCIPLINA                                        | 9  |
| I. 4. 1. Příbuznost a odlišnost sociologie od vybraných věd                                | 9  |
| I. 4. 2. Systematická podoba sociologie                                                    | 10 |
| II. ZÁKLADNÍ POJMOVÝ RÁMEC SOCIOLOGICKÉHO STUDIA                                           | 14 |
| II. 1. ČLOVĚK A SPOLEČNOST VE SVĚTĚ PŘÍRODY                                                | 14 |
| II. 1. 1. Biologické dispozice člověka, které mu dovolují vydělení a vzdalování se přírodě | 14 |
| II. 1. 2. Vývoj vztahu příroda – společnost                                                | 16 |
| II. 2. ČLOVĚK A SPOLEČNOST VE SVĚTĚ KULTURY                                                | 20 |
| II. 2. 1. Co je kultura                                                                    | 20 |
| II. 2. 1. 1. Normativní kultura                                                            | 21 |
| II. 2. 1. 2. Symbolická komunikace                                                         | 21 |
| II. 2. 2. Má i kultura samotná biologické kořeny?                                          | 22 |
| II. 2. 3. Vývoj kultury                                                                    | 23 |
| II. 2. 3. 1. Kritika moderní kultury                                                       | 24 |
| II. 2. 3. 2. Megatrendy 2000                                                               | 24 |
| II. 2. 4. Srovnávání kultur a kulturní etnocentrismus                                      | 26 |
| II. 2. 5. Zotročení člověka kulturou                                                       | 27 |
| III. SPOLEČENSKÁ ZMĚNA                                                                     | 31 |
| III. 1. ZÁKLADNÍ POJMY SOUVISEJÍCÍ SE SPOLEČENSKOU ZMĚNOU                                  | 31 |
| III. 1. 1. Etapizace společenského vývoje                                                  | 32 |
| III. 2. ŘÍZENÁ KULTURNÍ ZMĚNA                                                              | 33 |
| III. 3. SCHÉMA PRŮBĚHU SPOLEČENSKÉ (SOCIOKULTURNÍ) ZMĚNY                                   | 33 |
| III. 4. TRADIČNÍ A MODERNÍ SPOLEČNOST                                                      | 34 |
| III. 5. VÝVOJ MODERNÍ SPOLEČNOSTI                                                          | 37 |
| III. 5. 1. První fáze vývoje moderní společnosti                                           | 37 |
| III. 5. 2. Druhá fáze vývoje moderní společnosti                                           | 38 |
| III. 5. 3. Třetí fáze vývoje moderní společnosti/zrod postmoderní společnosti (?)          | 39 |

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| IV. SPOLEČNOST JAKO SOCIÁLNÍ PROSTOR                                                       | 42 |
| IV. 1. SOCIALIZACE                                                                         | 42 |
| IV. 2. SKUPINOVÝ ŽIVOT A SKUPINOVÁ STRUKTURA SPOLEČNOSTI                                   | 42 |
| IV. 2.1. Klasifikace sociálních skupin                                                     | 43 |
| IV. 2.2. Právě a neprávě skupiny                                                           | 44 |
| IV. 3. INSTITUTE A ORGANIZACE                                                              | 45 |
| IV. 3.1. Základní pojetí institucí                                                         | 46 |
| IV. 3.2. Klasifikace institucí                                                             | 46 |
| IV. 3.3. Vývoj organizace v moderní společnosti                                            | 47 |
| V. VYMEZOVÁNÍ PRAVIDEL SOCIÁLNÍ HRY                                                        | 50 |
| V. 1. SYSTÉM SOCIÁLNÍ KONTROLY                                                             | 50 |
| V. 2. DEVIACE                                                                              | 51 |
| V. 2.1. Vznik a existence deviací                                                          | 51 |
| V. 2.2. Teorie o zločinu                                                                   | 51 |
| V. 2.3. Přínos sociologického výkladu pro oblast dohlížení a trestání                      | 52 |
| VI. SOCIÁLNÍ NEROVNOST A SOCIÁLNÍ STRATIFIKACE                                             | 55 |
| VI.1. SOCIÁLNÍ NEROVNOST A SOCIOLOGIE                                                      | 55 |
| VI.1.1. Změna sociální struktury společnosti                                               | 56 |
| VI.2. MECHANISMY REPRODUKCE NEROVNOSTÍ                                                     | 57 |
| VI. 3. ANALÝZA SOCIÁLNÍ NEROVNOSTI                                                         | 58 |
| VI.4. POZNÁMKY O DRUZÍCH NEROVNOSTI PLYNOUCÍCH Z HORIZONTÁLNÍ SOCIÁLNÍ<br>DIFERENCIACE     | 60 |
| VI.5. SOCIÁLNÍ STRATIFIKACE                                                                | 62 |
| VI.5.1. Rozdílné pohledy na sociální stratifikaci                                          | 62 |
| VI.5.2. Tvarování a podoba třídní sociální struktury moderní společnosti konce 20. století | 63 |
| VI.5.3. Poznámky o vývoji stratifikované pozdně moderní společnosti                        | 65 |
| VII. JEDINEC VE SPOLEČNOSTI: PRŮNIK INDIVIDUÁLNÍHO A SPOLEČENSKÉHO                         | 68 |
| VII.1. ŽIVOTNÍ CYKLUS A ŽIVOTNÍ DRÁHA                                                      | 68 |
| VII.1.1. Studium životních drah                                                            | 70 |
| VII.2. SOCIÁLNÍ JEDNÁNÍ                                                                    | 71 |
| VII.2.1. Rozdílné pohledy na sociální jednání                                              | 71 |
| VII.2.1.1. Společnost jako objektivní realita                                              | 72 |
| VII.2.1.2. Společnost jako subjektivní realita                                             | 72 |
| VII.3. SOCIÁLNÍ AKTÉŘI A JEJICH JEDNÁNÍ                                                    | 73 |
| VIII. METODA VÝZKUMNÉ PRÁCE V SOCIOLOGII                                                   | 76 |
| VIII.1. SOCIOLOGICKÉ POZNÁVÁNÍ A POZNÁNÍ                                                   | 76 |
| VIII.1.1. Místo metodologie v soudobé sociologii                                           | 77 |
| VIII.2. POSTUP VÝZKUMNÉ PRÁCE V SOCIOLOGII                                                 | 79 |
| VIII.3. Dva přístupy v sociologickém výzkumu                                               | 80 |

|                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| VIII.3.1. Verifikační výzkum a tomu odpovídající výzkumné techniky                               | 80  |
| VIII.3.2. Explorativní výzkum a tomu odpovídající výzkumné techniky                              | 81  |
| IX. VEŘEJNÁ SPRÁVA                                                                               | 84  |
| IX.1. VEŘEJNÁ SPRÁVA A JEJÍ IDENTIFIKACE                                                         | 84  |
| IX.2. ODLIŠENÍ SOCIOLOGICKÉHO A DALŠÍCH ÚHLŮ POHLEDU NA VEŘEJNOU SPRÁVU                          | 86  |
| IX.3. ORGANIZAČNÍ A FUNKČNÍ POJETÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY                                                | 90  |
| IX.3.1. Organizace veřejné správy (organizační pojetí)                                           | 91  |
| IX.3.2. Oblast působení a činností veřejné správy (funkční pojetí)                               | 92  |
| X. VÝVOJ SPRÁVY OD TRADIČNÍ K MODERNÍ SPOLEČNOSTI: SPOLEČENSKÁ ZMĚNA V APLIKACI NA VÝVOJ SPRÁVY  | 96  |
| X.1. ZÁKLADNÍ POJMY                                                                              | 96  |
| X.2. CHARAKTERISTIKA TRADIČNÍ A MODERNÍ SPOLEČNOSTI Z HLEDISKA JEJICH SPRÁVY                     | 97  |
| X.3. STRUČNÝ HISTORICKÝ PŘEHLED VÝVOJE OD PATRIMONIÁLNÍ K BYROKRATICKÉ SPRÁVĚ SPOLEČNOSTI        | 98  |
| X.3.1. Existovala v období patrimonialní správy samospráva?                                      | 100 |
| X.4. JAK NAZVAT SPRÁVU V SOUDOBÉ SPOLEČNOSTI?                                                    | 101 |
| XI. VEŘEJNÁ SPRÁVA V MODERNÍ SPOLEČNOSTI (CENTRALIZOVANÁ A FORMÁLNĚ ORGANIZOVANÁ VEŘEJNÁ SPRÁVA) | 105 |
| XI.1. VEŘEJNĚ SPRÁVOVANÝ ČLOVĚK                                                                  | 105 |
| XI.2. BYROKRATIZACE A BYROKRACIE V POJETÍ MAXE WEBERA                                            | 107 |
| XI.3. SOCIOLOGIE ORGANIZACE                                                                      | 109 |
| XI.3.1. Základní koncepty v sociologii organizace                                                | 110 |
| XI.4. REAKCE NA WEBEROVO POJETÍ BYROKRACIE                                                       | 113 |
| XII. KORUPCE JAKO SOCIÁLNÍ JEV, SPECIFICKY POSTIHUJÍCÍ VEŘEJNOU SPRÁVU                           | 117 |
| XII.1. POJEM KORUPCE A APLIKACE NA VEŘEJNOU SPRÁVU                                               | 117 |
| XII.2. KORUPCE JAKO SOCIÁLNÍ JEV VE SMYSLU SOCIÁLNÍHO FAKTU                                      | 119 |
| XII.3. ŘEŠENÍ KORUPCE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ                                                          | 121 |
| XIII. ZAMĚŠTNANCI VEŘEJNÉHO SEKTORU V MODERNÍ SPOLEČNOSTI                                        | 125 |
| XIII.1. ZÁKLADNÍ POJMY                                                                           | 125 |
| XIII.2. DVOJAKÉ POSTAVENÍ STÁTNÍCH ZAMĚŠTNANCŮ A ÚŘEDNICTVA                                      | 126 |
| XIII.2.1. Zaměstnanci veřejného sektoru, úřednictvo a jejich symbolický kapitál                  | 127 |
| XIII.3. ÚŘEDNICTVO JAKO SOCIOPROFESNÍ SKUPINA A BYROKRATICKÝ APARÁT                              | 129 |
| XIII.4. PROFESNÍ CHOVÁNÍ A JEDNÁNÍ ÚŘEDNÍKŮ                                                      | 129 |
| XIV. SDRUŽOVÁNÍ PŘI SPRÁVĚ VĚCÍ VEŘEJNÝCH A JEHO REFORMA                                         | 133 |
| XIV.1. VÝVOJ SDRUŽOVÁNÍ VE SPRÁVĚ VĚCÍ VEŘEJNÝCH                                                 | 134 |
| XIV.2. TEORIE A PRAXE REFORMY VEŘEJNÉ SPRÁVY PODLE OBČANSKÝCH POŽADAVKŮ                          | 136 |
| XIV.2.1. Minimum dobře fungující a spravedlivé veřejné správy                                    | 138 |
| XIV.3. ALTERNATIVA K BYROKRATICKÝM ORGANIZACÍM                                                   | 138 |
| XIV.4. OBČANSKÁ SPOLEČNOST A VEŘEJNÁ SPRÁVA                                                      | 140 |